

I. FEJEZET

A ZSIDÓSÁG ÉS A FAJI KÉRDÉS

1.

Tehát először: mi a zsidóság – faj vagy vallás? A modern antiszemitizmus szempontjából a kérdés döntő jelentőségű. Szerinte a zsidóság faj. Ez az antiszemitizmus az újjáébredő nacionalizmus egyik eleme és így fő érve, hogy a zsidóság, mint önálló faj idegen elem a magyarság testében. Ez az elvi alapja az antiszemitizmus részéről annak az állításnak, hogy zsidókérdés van. Vele szemben azok a zsidók és nemzsidók, akik a zsidókérdés létezését tagadják, a zsidóságot vallásnak tekintik. Úgy gondolják, hogy ha a zsidóság vallás és nem faj, úgy az antiszemitizmus elvi alapja fikatív, és csak emberi rosszindulat lehet a mozgatója.

Mikor e két elvi alap vizsgálatához látunk, egyet már az első pillanatban leszögezhetünk: akár faj a zsidóság, akár vallás, mindenesetre olyan faj vagy olyan vallás, amelynek faj- vagy vallásjellege fontos viták középpontjában áll. Ez mindenesetre olyan körülmény, ami a „zsidó vallást” megkülönbözteti minden más vallástól és a „zsidó fajt” minden más fajtól. Akár az antiszemiták tévednek, akár ellenfeleik, egy bizonyos: nincs még egy olyan vallás, amelyet fajjal lehet összetéveszteni és még egy olyan faj, melyet vallással. Úgy látjuk, hogy a zsidókérdés megfogalmazását ezen a ponton kell elindítani.

Első kérdésünk tehát: mi a fajiság?

Alaposan meg kell vizsgálnunk a szót, mert amilyen mértékben az utóbbi években a közérdeklődés homlokterébe került, olyan mértékben vált alapvető félreértések középontjává is. A népszerűvé vált fajelméletek véreلمéleteknek is nevezik magukat. A helyzet úgy alakult, hogy a modern antiszemitizmust a véreلمélet alapján állónak tekintik, míg azok, akik az antiszemitizmussal szemben állnak, a véreلمéletet igyekeznek cáfolni. Kimutatják, hogy a történelem folyamán a vérkeveredés olyan mérvet öltött, hogy tiszta fajról ma alig lehet beszélni s egyesek odáig mennek, hogy ennek alapján azt a következtetést vonják le: fajok tehát egyáltalában nincsenek. Úgy gondoljuk, hogy ez az érvelés nem korrekt: nem érinti a fajnak azt a valóságát, amire a fajelmélet, még a véreلمélet formájában is, céloz. Igaz, hogy a fajelméletek nagy része mint vérségi kérdéstről beszél a faji kérdéstről. De aki komolyan szembe akar nézni egy kérdéssel, annak első kötelessége, hogy ne a legrosszabb, hanem a legjobb fogalmazással szálljon szembe, s ha netán nem volna más, mint dadogó ellenfele (amiről egyébként az adott esetben egyáltalában nincs szó), úgy ne az ellenfél dadogását használja ki az ellentétes álláspont elleni vitában, hanem igyekezzék megérteni mindazt, amit az ellenfél a maga dadogásával ki akar fejezni. A mi esetünkben arról van szó, hogy azok is, akik vérközösségként határozzák meg a fajt, ebből a meghatározásból kiindulva olyan messzemenő következtetéseket vonnak le belőle az ember lelki és szellemi alkatára vonatkozólag, hogy nyilvánvalóan nem az állati pedigre követelése rejlik a tiszta fajiság követelése mögött.

A faj vérközösségként való meghatározását tehát úgy kell tekintenünk, mint tapogatózó kísérletet a faj lényegének megragadására, mint a fajiság szimbolikus kifejezését, noha ez a kifejezés nem túlságosan szerencsés. Nem mintha fajiság és vérközösség között nem lenne szoros összefüggés – a fajiság

az emberi valóság minden mozzanatával szorosan összefügg –, hanem azért, mert ez az összefüggés nem a legjellemzőbb ténye a fajiságnak és a fajiság jelentősége ennél jóval meszebb visz. A vér – ha szimbolikus értelmétől eltekintünk – a testi valóság körébe tartozik; az ember pedig a test, lélek és szellem hármasegysége. A test, a lélek és a szellem értékben és aktivitásban alulról felfelé haladó fokozatai az emberi valóságnak. Ezzel a skálával az ember magába sűríti az egész valóság értékskáláját; e skála csúcsa, a valóság éltető és alakító ereje: a szellem. Az ember azért a teremtés koronája, mert közvetlenül részese ennek a szellemnek. A hármasegységen belül az emberi valóság döntő eleme a szellem.

Az *emberi* faj szellemi valóság. Ez magában foglalja, hogy a fajiságnak döntő szerepe van a *teljes* emberi valóság kialakításában. A fajiság rányomja bélyegét az emberi lét minden mozzanatára: gondolkodására éppúgy, mint vérségére, érzelmvilágára éppúgy, mint testi alkatára, alkotásaira éppúgy, mint hibáira. Így kell ennek lenni, mert ami itt a bélyegét mindenre rányomja, a fajiságon keresztül maga a szellem, a *valóság egyetlen aktív eleme*.